

Hanushchak-Yefimenko, L. M., and Malashenko, Yu. A. "Transformatsiia roli derzhavy v ekonomitsi ta podatkovyi systema" [The transformation of the role of the state in the economy and tax system]. *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury*, no. 27 (2010): 201-213.

Hunchenko, M. V. "Motyvatsiia pratsi v umovakh transformatsii ekonomiky Ukrainy" [Labor motivation in the conditions of transformation of economy of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.01.01*, 2006.

Krykunova, V. M. "Derzhavne rehuliuвання zainiatosti v umovakh rynkovoi transformatsii ekonomiky Ukrainy" [State regulation of employment in the conditions of market transformation of economy of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.01*, 2012.

Kuzmin, O. Ye. et al. *Derzhavne upravlinnia frilansovoiu dialnistiu v umovakh rozvytku natsionalnoho rynku* [State management of a freelance activities in terms of the national market.]. Lviv: Tsentr Yevropy, 2016.

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/340-2013-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2001).

Rynok pratsi ta zainiatist naseleння: problemy teorii ta vyky praktyky [Labour market and employment: problems of theory and practice challenges]. Kyiv: IPK DSZU, 2010.

Shyian, N. I. *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [Government regulation of the economy]. Kharkiv: Format Plus, 2008.

УДК 330.322.2

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ МОНІТОРИНГУ

© 2016 ПАР'ЄВА Н. О.

УДК 330.322.2

Пар'єва Н. О. Інвестиційний процес виробничого підприємства як об'єкт моніторингу

У статті розглядаються особливості моніторингу інвестиційного процесу для виробничого підприємства. Представлені основні елементи управління інвестиціями та визначене його важливе значення для подальшого моніторингу інвестиційного процесу. Розглянуто три основні блоки факторів, які мають бути прийняті до уваги при здійсненні моніторингу: вид інвестицій, стадії інвестиційного процесу та етап моніторингу. Показано, що, залежно від стадії розвитку підприємства та його цілей на ринку, виробниче підприємство може надавати перевагу одному з трьох видів інвестицій: капітальні інвестиції, інвестиції в інновації та інвестиції в оборотні фонди; інвестиційний процес проходить сім основних стадій, а моніторинг складається з чотирьох етапів. Для наочності було розглянуто гіпотетичне виробниче підприємство, на його прикладі показана залежність моніторингу інвестиційного процесу від різних факторів і проаналізовано, як ці фактори можуть вплинути на результат моніторингу.

Ключові слова: моніторинг, інвестиційний процес, виробниче підприємство, стадії розвитку, показники, фактори.

Рис.: 3. **Бібл.:** 8.

Пар'єва Наталія Олександрівна – аспірантка, Одеський національний політехнічний університет (пр. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

УДК 330.322.2

Парьева Н. А. Инвестиционный процесс производственного предприятия как объект мониторинга

В статье рассматриваются особенности мониторинга инвестиционного процесса для производственного предприятия. Представлены основные элементы управления инвестициями и определено его важное значение для дальнейшего мониторинга инвестиционного процесса. Рассмотрены три основных блока факторов, которые должны быть приняты к сведению при осуществлении мониторинга: вид инвестиций, стадии инвестиционного процесса и этап мониторинга. Показано, что, в зависимости от стадии развития предприятия и его целей на рынке, производственное предприятие может считать приоритетным один из трех видов инвестиций: капитальные инвестиции, инвестиции в инновации и инвестиции в оборотные фонды; инвестиционный процесс проходит семь основных стадий, а мониторинг состоит из четырех этапов. Для наглядности было рассмотрено гипотетическое производственное предприятие, на его примере показана зависимость мониторинга инвестиционного процесса от разных факторов и проанализировано, как эти факторы могут повлиять на результат мониторинга.

Ключевые слова: мониторинг, инвестиционный процесс, производственное предприятие, стадии развития, показатели, факторы.

Рис.: 3. **Библ.:** 8.

Парьева Наталья Александровна – аспірантка, Одеський національний політехнічний університет (пр. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

UDC 330.322.2

Parieva N. O. Investment Process of Production Enterprise as a Monitoring Object

The article considers features of monitoring the investment process for production enterprise. The main elements of the management of investments have been presented, its importance for the further monitoring of investment process has been determined. Three main blocks of factors have been considered, which must be taken under advisement when monitoring the: type of investment, stage of the investment process, and monitoring phase. It is shown that, depending on the stage of development of enterprise and its objectives in the market, a production enterprise can claim priority from one of three types of investments: capital investments, investments in innovations, and investments in working assets; investment process runs through seven major stages, the monitoring consists of four stages. For clarity, a hypothetical production enterprise has been considered, to show on its example dependence of monitoring of the investment process from various factors; it has been analyzed, how these factors may impact the result of monitoring.

Keywords: monitoring, investment process, production enterprise, stage of development, indicators, factors.

Fig.: 3. **Bibl.:** 8.

Parieva Nataliia O. – Postgraduate Student, Odessa National Polytechnic University (1 Shevchenka Ave., Odessa, 65044, Ukraine)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

Через нестабільну ситуацію в країні керівник будь-якого інвестиційного проекту має приймати до уваги велику кількість ризиків, які виникають протягом існування цього проекту. Ці ризики пов'язані

зі всіма розділами бізнес-плану проекту (фінансові, організаційні та ін.). Тому важливо не лише скласти правильний план, а й організувати відповідну його реалізацію. Для цього інвестиційний процес має безперервно

знаходиться під наглядом та контролем, тобто має проводитися постійний моніторинг. Процес моніторингу складається з великої кількості етапів та має враховувати багато різних чинників.

На сьогодні більшість виробничих підприємств можуть існувати лише за рахунок залучених інвестицій, тому питання ефективного використання цих інвестицій є достатньо актуальним. Ефективне використання, своєю чергою, не може бути здійснено без постійного моніторингу, яке дозволяє виявити проблемні ситуації для їх усунення.

Управління інвестиційними проектами розглядали такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Пересада А. А., Козаченко Г. В., Бланк І. О., Буркинський Б. В., Бірман Г., Фішер Ф., Шмідт Г. С. та інші. Фінансовий аналіз інвестиційних процесів досліджували Ерік У., Хавранек П., Шарп В., Бірман Г. та інші. На жаль, процес моніторингу розглядався авторами частково, іноді без урахування усіх факторів, що впливають на нього. Тому дане питання потребує подальше дослідження.

Метою даної статті є детальне дослідження моніторингу інноваційного процесу виробничого підприємства та визначення факторів, які найбільше на нього впливають.

Для досягнення мети слід вирішити такі завдання:

- ✦ визначити залежність моніторингу від виду інвестицій на виробничому підприємстві;
- ✦ охарактеризувати процес моніторингу на різних стадіях інноваційного процесу;
- ✦ визначити з яких етапів складається моніторинг.

Через специфічність своєї діяльності виробниче підприємство значною мірою залежить від рівня інвестицій. Ефективне управління цими інвестиціями стає одним із головних завдань досягнення успіху для укріплення своїх позицій на ринку (з великим рівнем конкуренції) та розширення сфери впливу, тобто постійного збільшення ринкової вартості виробничого підприємства.

Для виробничого підприємства найбільш важливими є три види інвестицій [1]:

- ✦ капітальні інвестиції;
- ✦ інвестиції в інновації;
- ✦ інвестиції в оборотні фонди.

Залежно від того, які у підприємства пріоритети, більше уваги приділяється тому чи іншому виду інвестицій. Так, якщо підприємство ставить перед собою ціль обійти конкурентів за якісними показниками, то більш ретельно будуть розглядатися інвестиції в інновації, а якщо керівництво підприємства просто хоче збільшити обсяги виробництва та продажу продукції (наприклад, якщо підприємство вже є лідером на ринку), то актуальними є інвестиції в оборотні фонди.

Слід взяти до уваги також і те, на якій стадії розвитку знаходиться виробниче підприємство (становлення, зростання, зрілість, занепад). На перших стадіях розвитку завжди домінують капітальні інвестиції, на стадіях занепаду – інвестиції в інновації (як спроба повернути підприємству життєздатність) [2].

У цілому, управління інвестиціями можна розглядати як підготовку інформації для моніторингу інвестиційного процесу, оскільки воно складається з таких елементів [3]:

- ✦ аналіз рівня інвестицій підприємства в минулому періоді;
- ✦ визначення необхідного обсягу інвестицій у майбутньому періоді;
- ✦ пошук суб'єктів інвестування та визначення їх відповідності інвестиційній діяльності виробничого підприємства;
- ✦ підготовка бізнес-планів;
- ✦ визначення рівня інвестиційних ризиків;
- ✦ формування програми інвестиційного процесу.

У подальшому процес моніторингу має опиратися на інформацію, яка була отримана в процесі управління інвестиціями. Помилки в розрахунках можуть мати негативні наслідки в подальшому при реалізації безпосередньо процесу інвестування.

Довгострокові інвестиційні процеси мають багато стадій. Виділимо основні із них, які характерні для більшості інвестиційних проектів (рис. 1):

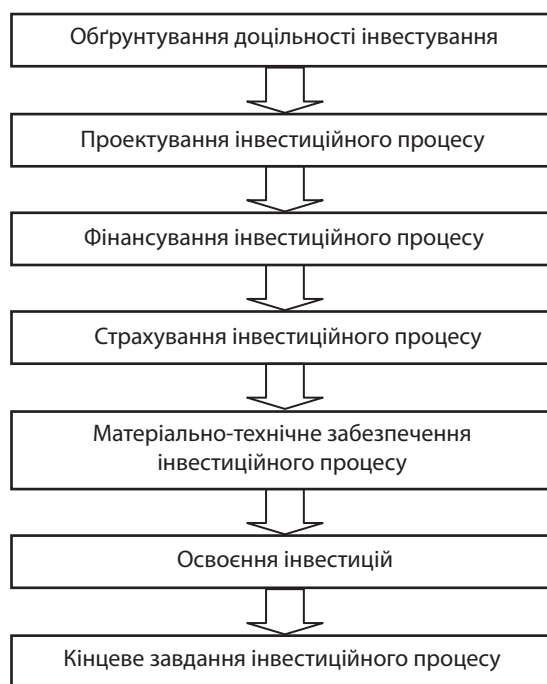

Рис. 1. Основні стадії інвестиційного процесу

1. *Обґрунтування доцільності інвестування.* Дана стадія є частиною управління інвестиціями, яке було розглянуто вище.

2. *Проектування інвестиційного процесу.* На цій стадії створюється модель впровадження інвестицій у діяльність виробничого підприємства на основі даних, отриманих на попередній стадії.

3. *Фінансування інвестиційного процесу.* Використовуючи модель, яку отримали на стадії 2, залучаються інвестори, які зацікавлені в даних інвестиціях.

4. *Страховання інвестиційного процесу.* На даній стадії керівництво намагається знизити ризики негативних наслідків від інвестиційної діяльності.

5. *Матеріально-технічне забезпечення інвестиційного процесу.*

6. *Освоєння інвестицій.* Використання отриманих інвестицій для досягнення поставлених підприємством цілей.

7. *Кінцеве завдання інвестиційного процесу.* Підсумок результатів інвестиційного процесу з формуванням рекомендацій для підвищення ефективності схожих інвестиційних проектів у майбутньому [4].

Кожна стадія має свої характерні риси і описується різними показниками. Так, наприклад, стадія фінансування може бути представлена вибором альтернатив щодо інвесторів. На цій стадії порівнюються пропозиції інвестування, прораховуються прогнози результату, з урахуванням вимог, які виставляють інвестори, та надається перевага тому чи іншому інвестору.

На кожній стадії інвестиційного процесу моніторинг проходить чотири етапи (рис. 2):

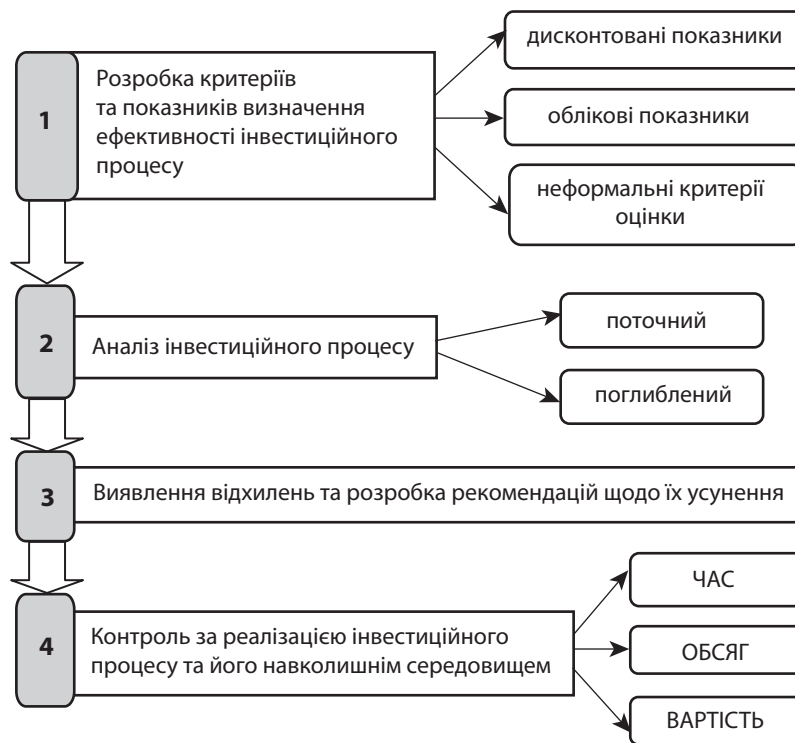

Рис. 2. Етапи моніторингу інвестиційного процесу

1) *розробка критеріїв та показників визначення ефективності інвестиційного процесу.* З точки зору специфіки кожного окремого інвестиційного процесу приймається рішення відносно використання дисконтованих чи облікових показників, а також можливість залучення неформальних критеріїв оцінки (рейтинги, рівні розвитку окремих факторів проектів та інші) [5]. Не існує переліку універсальних методик визначення ефективності, і керівнику слід пам'ятати, що саме цей етап моніторингу є його основою, отже, від правильно підібраних критеріїв і показників залежить достовірність даних, що будуть отримані в процесі моніторингу.

Особливо актуальним даний етап є для виробничих підприємств, оскільки процес виробництва має багато специфічних рис, які необхідно враховувати при аналізі;

2) *аналіз інвестиційного процесу.* На цьому етапі за допомогою обраних показників та критеріїв аналізується конкретна стадія інвестиційного процесу з урахуванням її специфіки. Так, наприклад, при аналізі початкової стадії слід не стільки оцінювати суму отриманого прибутку (оскільки інвестиції, як правило, ще не можуть бути покриті в повному обсязі), скільки визначити рентабельність вкладених інвестицій (тобто скільки прибутку приносить кожна вкладена грошова одиниця), що дасть можливість спрогнозувати в майбутньому загальний прибуток. Також слід визначити для кожної стадії необхідність проведення поточного чи поглибленого аналізу [6];

3) *виявлення відхилень та розробка рекомендацій щодо їх усунення.* Усі помилки, які були допущені на двох попередніх етапах, матимуть негативні наслідки на даному етапі. Якщо невірно підібрані показники та критерії при аналізі покажуть відхилення, які не відповідають дійсності або на даній конкретній стадії не є не-

гативним явищем, то при їх усуненні керівник інвестиційного процесу може зазнати великі фінансові втрати якщо вже не на наступній стадії, то з великою вірогідністю – під кінець реалізації інвестиційного процесу;

4) *контроль за реалізацією інвестиційного процесу та його навколишнім середовищем.* Інструментарій контролю інвестиційного процесу підприємства також залежить від його стадії. Як правило, основними об'єктами контролю виступають час, обсяг і вартість реалізації окремих елементів інвестиційного процесу, а також їх залежність від зовнішніх чинників [7, 8].

Отже, керівник виробничого підприємства має чітко бачити усі ключові моменти відносно моніторингу своїх інвестицій у кожний окремих період часу (рис. 3), а саме, визначати:

- ✦ пріоритети відносно виду інвестицій;
- ✦ стадії реалізації інвестиційного проекту;
- ✦ етапи моніторингу інвестиційного процесу.

Розглянемо гіпотетичне виробниче підприємство. Для якісного моніторингу інвестиційного процесу на цьому підприємстві за деякий період часу (наприклад, за квартал), відповідальний за моніторинг має приймати до уваги такі фактори:

1) підприємство знаходиться на стадії зростання і ставить перед собою цілі отримати переваги над конкурентами – для підприємства важливими є інвестиції в інновації, тому при наявності одночасно декількох інвестиційних процесів пріоритети віддаються саме інвестиціям в інновації. Відсутність інвестицій у цьому напрямі свідчить про помилки, які допустили при виборі виду інвестицій. Крім того, якщо спостерігається

позитивна тенденція в інвестиціях в основні фонди при негативних значеннях інвестицій в інновації, то слід або переглянути інвестиційні процеси, або скоригувати цілі підприємства;

2) інвестиційний процес знаходиться на стадії матеріально-технічного забезпечення. Ця стадія характеризується значними витратами, що необхідно приймати до уваги при моніторингу процесу: основну увагу слід приділяти не стільки аналізу прибутку (який більш важливий на стадіях освоєння та кінцевих), скільки розрахунок витрат на матеріально-технічне забезпечення, порівнюючи їх з альтернативними (наприклад, від різних постачальників, зарубіжних та вітчизняних);

3) моніторинг проходить третій етап – виявлення відхилень та розробка рекомендацій по їх усуненню.

При цьому рекомендації мають співвідноситися зі стадією розвитку, цілями підприємства та стадією інвестиційного процесу, оскільки, якщо їх не враховувати, то від змін, які будуть рекомендовані та впроваджені, може бути більше негативного ефекту, ніж позитивного.

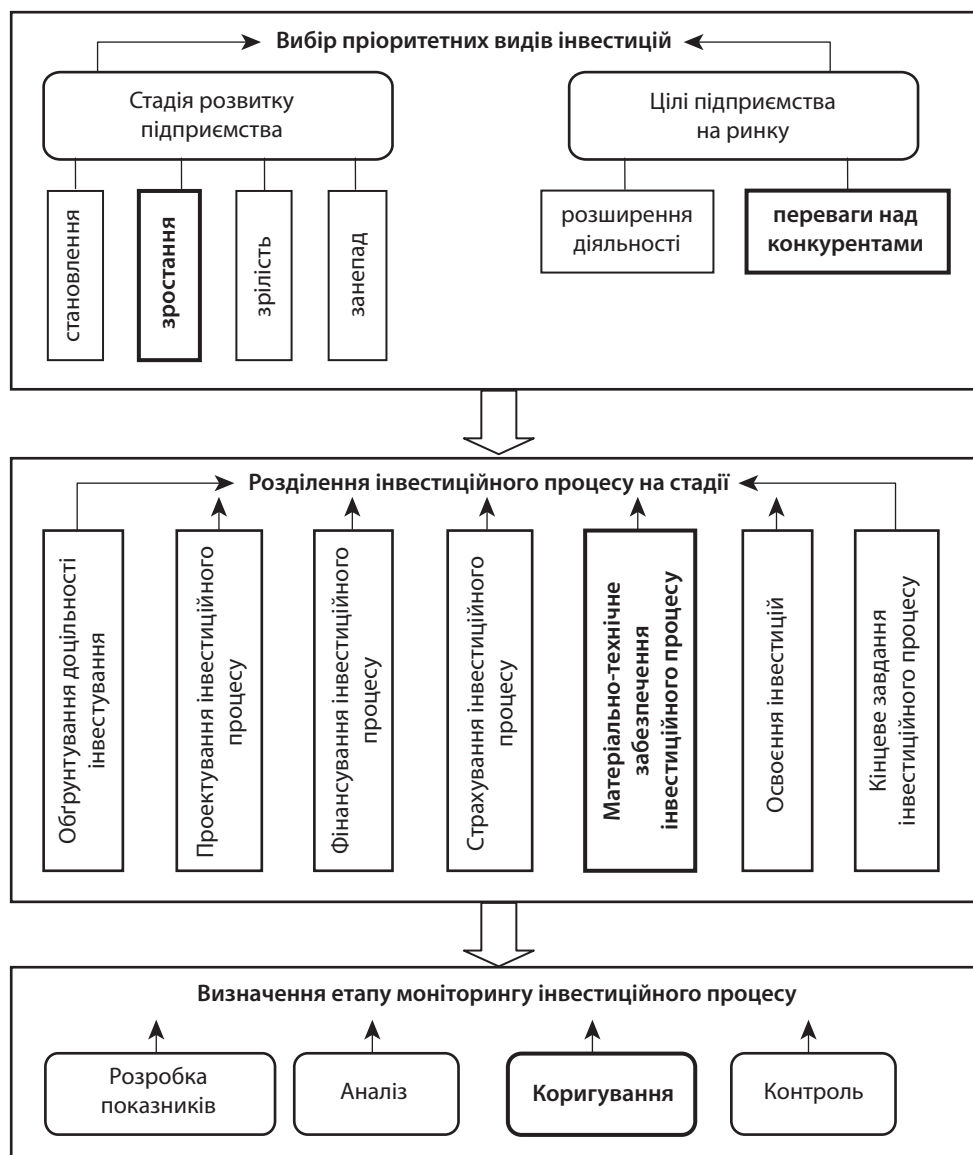

Рис. 3. Фактори, які мають враховуватися при моніторингу інвестиційного процесу виробничого підприємства

Узагальнюючи інформацію відносно гіпотетичного виробничого підприємства, можна сказати, що на цьому етапі моніторингу в підприємства мають переважати інвестиції в інновації (для досягнення мети підприємства), які повинні приносити достатній прибуток (на стадії зростання підприємство потребує значних фінансових вкладень), але прибуток може бути ще порівняно невеликим, оскільки інвестиції все ще проходять стадію матеріально-технічного забезпечення і основну віддачу підприємство отримує на наступній стадії. Усі ці фактори мають прийматися до уваги при рішенні коригування діяльності: рішення зміни напрямку інвестиційної діяльності, яке буде опиратися лише на той факт, що підприємство має на стадії зростання отримувати великі прибутки для свого подальшого розширення, не приймаючи до уваги, що поточна інвестиційна діяльність у даний момент зазнає значних витрат на матеріали та техніку і не може повною мірою мати велику віддачу, є помилковим і може лише призвести до значних матеріальних та фінансових втрат.

На рис. 3 фактори, які характеризують розглянуте гіпотетичне підприємство, виділені жирною рамкою.

ВИСНОВКИ

Отже, можна зробити висновок, що моніторинг інноваційної діяльності – це складний процес, який потребує багато затрат часу та ресурсів. Теоретично моніторинг починається в процесі управління інноваціями, коли відбувається збір інформації, яка потім використовується для розрахунків показників, що характеризують моніторинг. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Греськів Т. С. Особливості інвестування економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2008. № 5. С. 8–12.
2. Литюга Ю. В. Інвестиційний потенціал підприємства: формування та розвиток: автореф. дис. ... канд. екон. наук за спеціальністю 08.00.04. Київ, 2009. 20 с.
3. Відоменко І. О. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2012. № 2. С. 8–13.
4. Поліщук Є. А. Теоретичні аспекти інвестиційного процесу. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С. 167–172.
5. Бень Т. Методи визначення економічної ефективності інвестицій: порівняльний аналіз. *Економіка України*. 2006. № 7. С. 41–46.
6. Штанько Л. О. Процес планування ефективної інвестиційної стратегії підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці підприємств*. 2009. Том 4, № 12. С. 65–67.
7. Юхновський І. О. Джерела формування інвестиційного потенціалу економіки України. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 4 (29). С. 61–67.
8. Фролова Г. І. Проблеми формування інвестиційного потенціалу України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2010. № 2 (10). С. 47–51.

REFERENCES

Ben, T. "Metody vyznachennia ekonomichnoi efektyvnosti investytsii: porivnialnyi analiz" [Methods of determination of economic efficiency of investments: a comparative analysis]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 7 (2006): 41-46.

Frolova, H. I. "Problemy formuvannia investytsiinoho potentsialu Ukrainy" [Problems of formation of investment potential of Ukraine]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2 (10) (2010): 47-51.

Hreskiv, T. S. "Osoblyvosti investuvannia ekonomiky" [Features of investing in the economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 5 (2008): 8-12.

Lytiuha, Yu. V. "Investytsiinyi potentsial pidpriemstva: formuvannia ta rozvytok" [The investment potential of enterprise: formation and development]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04*, 2009.

Polishchuk, Ye. A. "Teoretychni aspekty investytsiinoho protsesu" [Theoretical aspects of the investment process]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 18 (2011): 167-172.

Shtanko, L. O. "Protses planuvannia efektyvnoi investytsiinoi stratehii pidpriemstva" [The process of planning an effective investment strategy of the enterprise]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi pidpriemstv*. Vol. 4, no. 12 (2009): 65-67.

Vidomenko, I. O. "Suchasni pidkhody do rozrobky investytsiinoi stratehii pidpriemstva" [Modern approaches to the development of the investment strategy of the company]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, no. 2 (2012): 8-13.

Yukhnovskiy, I. O. "Dzherela formuvannia investytsiinoho potentsialu ekonomiky Ukrainy" [The sources of formation of investment potential of economy of Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 4 (29) (2010): 61-67.